گزارش خبر
NEWSREPORT

کد خبر: ۴۵۱۴۵۲
سه شنبه ۱۴ اردیبهشت ۱۴۰۰ ۱۰:۰۹

قرآن‌های منسوب به ائمه (ع) در گنجینه قرآنی حرم امام رضا (ع)+عکس

گنجینه قرآنی موزه آستان قدس رضوی میراث ارزشمند و بی‌نظیری است که در آن نسخه‌های خطی قرآن کریم مربوط به دوره‌های مختلف از جمله مصاحف منسوب به خط اهل بیت (ع) نگه‌داری می‌شود.

به گزارش خبرنگاران گروه زندگی و سرگرمی گزارش خبر، کتابت قرآن در ابتدای پیدایش اسلام و به سفارش و توصیه پیامبر (ص) به خط کوفی آغاز شد. بعد از کتابت آیات و سور شریفه قرآن بر روی رقعه‌هایی از استخوان شانه حیوانات اهلی و سنگ‌های سپید نازک، اکثر مورخان از چهل نفر به عنوان کاتبان وحی نام برده‌اند که نام مبارک حضرت علی (ع)، و عثمان بن‌عفان، سالم مولی ابی‌حذیفه، حذیفه بن‌یمان، مغیره بن‌شعبه، ابو ایوب انصاری، حنظله بن‌الربیع معروف به حنظله کاتب، زید بن‌ثابت و معاذ بن‌جبل در میان آنها آمده است.
اما به دنبال امام علی (ع) دیگر ائمه هم این راه را به خوبی ادامه داده‌اند تا میراث گران‌بهای پیامبر (ص) یعنی قرآن کریم برای نسل‌های مختلف بدون تحریف و کم و کاست باقی بماند تا جایی که امروز بسیاری از مصاحف تاریخی هستند که در موزه‌ها نگه‌داری می‌شوند و منسوب به ائمه (ع) هستند.
در این میان موزه قرآن و نفایس آستان قدس رضوی نیز دستخط‌های منسوب به ائمه اطهار (ع) در معرض نمایش عموم زائران و علاقه‌مندان قرار داده که از میان آن ها، پنج نسخه منسوب امام علی (ع)، امام حسن (ع)، امام حسین (ع)، امام سجاد (ع) و امام رضا (ع) است که در این گزارش به معرفی این نفایس گرانبها می‌پردازیم.
قرآن با ‎دستخط منسوب به‎ امام علی (ع)
قرآن با ‎دستخط منسوب به امام علی (ع)، یکی از قدیمی‌ترین قرآن‌های کامل دست‌نویس جهان است که یکی از مهم‌ترین منابع تحقیقاتی جهان نیز به شمار می‌رود.
قرآن منسوب به خط امام علی (ع)
این نسخه که به خط کوفی ۱۶ سطری و بر روی پوست، کتابت شده است متعلق به دوران نخست اسلامی است که در سال ۱۰۰۹ هجری قمری توسط شاه عباس صفوی وقف حرم مطهر امام رضا (ع) شده است و وقف‌نامۀ آن را شیخ بهایی در پشت برگ اول نسخه نگاشته است. این قرآن بسیار ارزشمند دارای ویژگی‌های متعددی است که نمایان‌گر قرائات، رسم‌الخط، شمارش آیات، اسماء سور و ترتیب مصحف است که از سوره حمد آغاز شده و به سوره ناس ختم می‌شود.
جنس این مصحف شریف بنا به قول مشهور از پوست آهو است که البته در اقوال مختلف به پوست گاو و گوسفند نیز اشاره شده است و با ۶۸ برگ در ابعاد ۲۰ در ۲۶ و ۲۵ در ۳۲ قرار دارد و جنس ورق، مرکب و خط نیز نشان دهنده قدمت این اثر نفیس است. آغاز این نسخه قرآن که جزء ۱۲ و ۱۳ را شامل می شود با آیه ۱ سوره هود بوده و با آیه ۱۱۰ سوره کهف پایان یافته است.
قرآن منسوب به‎ امام حسن مجتبی (ع)
قرآن خطی منسوب به دستخط مبارک امام حسن مجتبی (ع) که با خط کوفی بر روی پوست آهو کتابت شده، از جذاب‎ترین و دیدنی‌ترین آثار تاریخی و فرهنگی و معنوی گنجینۀ قرآن و نفایس موزه آستان قدس رضوی است و مورد توجه و استقبال فراوان زائران و مجاوران بارگاه ملکوتی حضرت رضا (ع) قرار گرفته است.
این قرآن خطی شامل سوره‌های یس تا فصلت یعنی جزء ۲۳ و ۲۴ قرآن است که در ۱۲۲ ورق بر روی پوست آهو در اندازه ۱۶.۵ در ۱۱.۵ سانتی‌متر به خط کوفی هفت سطری کتابت شده است.
قرآن منسوب امام حسن (ع)
این اثر نفیس در سال ۱۰۰۸ هجری قمری به دست شاه عباس اول صفوی وقف آستان مقدس امام رضا (ع) شده است. در صفحه نخست این قرآن وقف‌نامۀ شاه عباس اول صفوی به خط و امضای شیخ بهایی به چشم می‌خورد و در صفحۀ آخر، ترقیمۀ «کتبه حسن بن علی ابن ابیطالب فی سنة احدی اربعین» قابل مشاهده است.
در وقف‌نامه این قرآن نیز چنین آمده است: «این جزء قرآن مجید را که به خط شریف حضرت امام همام سبط الرسول و قرّة عین الوصی والبتول ابی محمد الحسن علیه الصوة والسّلم است، وقف نمود بر روضة منورة مطهرة سدره مرتبة رضیّه رضویّه علی صاحبها الف الف سلام و تحیّة، پادشاه اسلام پناه ظل الله خاک آستانة خیر البشر مروّج مذهب حق ائمة اثنی عشر، غلام باخلاص امیرالمؤمنین حیدر ابوالمظفر شاه عباس الحسینی الموسوی الصّفوی بهادرخان خلدالله تعالی ملکه و سلطانه و افاض علی العالمین برّه و عدله و احسانه به حق محمد وآله الطاهرین آمین رب العالمین، حررّه الداعی بهاءالدین محمد العاملی.»
دستخط منسوب به امام حسین (ع)
این قرآن شامل جزء ۱۶ قرآن کریم است که از آیه ۷۵ سوره کهف تا آیه ۱۳۵ سوره طه را در بردارد. این نسخه به خط کوفی ۷ سطری بر روی پوست کتابت شده و صفحه پایانی آن، رقم مبارک «کتبه حسین‌بن‌علی» مشاهده می‌شود.
قرآن منسوب امام حسین (ع)
این قرآن نفیس در ابعاد ۱۲×۷/۵ سانتی‌متر۴۱ برگ را شامل می شود که هر برگ آن ۷ سطر از قرآن کتبات شده است.کتابت این قرآن همراه با سادگی حروف با مرکب مشکی است، فاصله میان حروف تقریباً مساوی است و بعضی از صفحه‌ها دارای تذهیب است.
اعراب و اعجام (نقطه‌گذاری) از ویژگی‌های قابل توجه این نسخه است و معمولاً حروف آخر و حروفی که برای خواننده امکان لغزش در خواندن وجود دارد، اعراب‌گذاری شده است و نقطه‌گذاری حروف و واژگان نیز با نقاط سیاه ریز و کوچک‌تر است.
قرآن با ‎دستخط منسوب به‎ امام سجاد (ع)
این قرآن که به خط کوفی بر روی پوست آهو کتابت شده، ۱۶ سطری، بیاضی شکل، اعراب به شنگرف(اکسید سرب که سرخ رنگ است) و اعجام به سیاهی، بین هر الف و لام یک خط مستقیم به شنگرف کشیده شده است و اسامی سوره‌ها به شنگرف است.

این مصحف شریف دارای تعداد ۳۵۹ ورق است و تمام اوراق آن در سال ۱۲۹۴ در زمان تولیت مرحوم «میرزا سعیدخان انصاری معروف به مونمن الملک» متن و حاشیه شده است.

قرآن منسوب امام سجاد (ع)

در صفحه آخر آن «قوله الحق و له الملک ...کتبه المنتظر بوعده علی بن الحسین بن علی ابن ابیطالب» مرقوم شده است. در حاشیه صفحه هشت فقره یادداشت تاریخی «زیارت شد» وجود دارد که یادگارانی از سالهای ۱۲۹۶ تا ۱۳۴۲ مرقوم و ممهور به مهر متصدیان شده است.

قرآن مذکور دارای جلد چرمی دو رو، بیرون ساغری مشکی ترنج‌دار و درون تیماج ارغوانی و قطع جلد بیاضی است.

قرآن منسوب به خط امام رضا (ع)

قرآن منسوب به دست خط امام رضا (ع) نیز در ۲۷ ورق، به خط کوفی ۱۶ سطری بر روی کاغذ پوستی آهاری در قطع بیاضی کتابت شده و با جلد تیماج قهوه‌ای روشن عنابی ضربی و نوساز گردآوری شده است. این جزوه قرآنی شریف، شامل سوره‌های نور، قصص، عنکبوت، روم، لقمان، سجده، احزاب، مؤمن، فصلت، جاثیه، احقاف، واقعه و حدید است.

قرآن منسوب امام رضا (ع)

مرکز نسخ خطی گنجینه رضوی با ۲۲ هزار قرآن و جزوه قرآنی از صدر اسلام تاکنون، یکی از مراکز مهم نسخ خطی قرآنی در جهان به شمار می‌رود. افزون بر قرآن‌های منسوب به دست‌خط ائمه اطهار علیهم‌السلام، وجود جزوات قرآنی کشواد بن املاس متعلق به قرن چهار هجری، ابن سیمجور، ابن‌کثیر و ابن‌ورّاق غزنوی و قرآن‎های یاقوت مستعصمی و بایسنغرمیرزا و ابن طباخ هروی در این گنجینه که علاوه بر قدمت، دارای آرایه‌های هنری و تذهیب و تزئینات کم نظیر هستند و همچنین وجود قرآن‌های کهن مترجَم فارسی که از قرن پنجم هجری قمری شروع شده‌اند بر ارزش این مجموعه افزوده است.